

מי ירחם על מי?

מה אתם יכולים לעשות בכנסת? שואלים אותנו פעמים רבות. הרי יש לכם רק קול אחד נגד 119! יש לכם כמה וכמה תשובות. אחת מהן היא: אנחנו יכולים להכריח את הכנסת לדון ברעיונות ובנושאים שאנו מציינים בפניה.

הכונה אינה דווקא להצעות לסדר-היום ולשאלות שני מכשירים חשובים, אך מוגבלים. הכונה היא לעצם כוחם של רעיונות, אפילו כשהם מושמעים תוך כדי דיון שיגרת. רעיונות שהכנסת לא נאלצה מעולם לשמעם ולתת עליהם את דעתה. רעיונות שעצם כוחם וחדשנותם מכריח את הכנסת להתייחס אליהם, כמעט בעל כורחה, והעולים כתוצאה מכך על סדר-היום של המדינה כולה.

בשבוע שעבר ניתנו לכך כמה וכמה דוגמות. בגלל חגי החנוכה ומחלת ראש-המשלה (וגם בגלל חתונת בתו של שר-הפנים) התכנסה מליאת הכנסת רק פעמיים. ביומיים אלה

לכחות שהזמן יעשה את שלו. זוהי בעייה ציבורית, ועל הציבור לעסוק בה, עד לתיקון המעוות. איש זולתנו לא היה מעז להעלותה על סדר-היום של המדינה — ואני שמח שעשינו זאת.

זה נקרא להרביץ ציונות!

מן רב יותר הקדישה הכנסת להיכוח על נושא אחר שהעלינו לדיון, והוא עמד במרכז עבודת הכנסת ב־שבוע זה: חוק-השבות וחוק-האזרחות הקשור בו.

בראשית הוויכוח על חוק-הדרכונים, שבוע לפני כן, הצענו לשקול אם חוק-השבות ועודנו דרוש למדינה. אין הוא דרוש כלל לקבלת פני העלייה ההמונית, שכולנו רוצים בה. אך הוא יוצר, בכוח החוק, הפלייה ברורה בין בני-אדם על-פי המוצא, הלאום והדת.

זוהי הפעם הראשונה שמישהו העז להשמיע ספק אפיי-קורסי כזה במשך 17 שנות קיום הכנסת — ודומני שגם מי ששולל את דעתנו, צריך להודות לנו על כך שעוררנו למחשבה חדשה על סוגיה מרכזית זו.

בשבוע זה, בהמשך הוויכוח, התייחסו כמעט כל הנאמים להצעתנו ולמסקנותיה. היו שלא ירדו לסוף דעתנו, ושכברו — בטעות — כי אנו רוצים לחוקק חוק-שבות חדש שיחול על כל בני-האדם. על כך התוכח עמנו ארוכות ח"כ משה ארם, שראה בכך מנייה להחזרת כל הפליטים הערביים — וכך עלתה גם בעיית הפליטים בפעם הראשונה בכנסת זו. אחריו התוכח עמנו אריה ("לובה") אליאב, אחד הח"כים החדשים, והיותר סימפאטיים, של מפא"י. הוא קרא, בהתייחסו, שצריכים "לרחם" עלי בגלל דעה זו. השבתי לו בכמה משפטים בנאומי הבא:

"הייתי רוצה להעיר משהו לחברי-הכנסת אליאב. הוא אומר שצריכים לרחם על אותם שיש להם העוז לבדוק מחדש את הצורך בחוק-השבות. הייתי מציע לחברי-הכנסת אליאב לשמור את רחמי לאותם שרוממות חוק-השבות ב־פיהם, ולמעשה הם מרוקנים — צעד אחרי צעד — את חוק-השבות מתוכנו. והרי הצעת-חוק זו (חוק הכניסה לישראל) היא צעד נוסף בכיוון זה.

"יותר מכובד להתאים את ההלכה למעשה, ואת הסיס-מות למציאות, מאשר ליצור פער גובר והולך בין מילים לבין מעשים. זה נקרא בפי בני-דורי, להרביץ ציונות — ואינכם משרתים בכך את הציונות."

קריאת-ביניים של אליאב: "מי זה, אתם?" התשובה: "הממשלה שאתה תומך בה. אשר הביאה את הצעת-החוק לכנסת. זוהי הממשלה היוצאת, ואם איני טועה, המערך חבר בה."

"חבר-כנסת חדש לגמרי..."

העילה לוויכוח היתה, כזכור, הצעת הממשלה להעניק לשר-הפנים את הסמכות השרירותית לסרב מתן דרכון נים ולשלול דרכונים מאזרחים כדי למנוע — כביכול — בעד עולים חדשים מלרדת מיד עם קבלת האזרחות. הצענו לנקוט בדרך הפוכה, מכובדת יותר: להפסיק בכלל

ח"כ אליאב רחמים

דיברנו אנחנו רק פעם אחת (כי שאר הדיונים היו רק המ־שך לוויכוחים בהם כבר השמענו את דעתנו). ובכל זאת — קרוב למחצית זמן הכנסת הוקדש לנו. כי ח"כ אחרי ח"כ ראה צורך להגיב על רעיונות שזרקנו לחלל הכנסת.

חוק נגד כדורמאות

הה התחיל בספורט. זו הפעם השנייה, תוך חודש ראשון זה, דנה הכנסת בספורט — נושא שמעולם לא ראתה צורך לטפל בו קודם לכן. בשתי הפעמים גרמנו אנחנו להעלות הנושא.

הפעם היה זה במיסגרת שאליתה: "לאחרונה נתרבו יד-עות על מכירת מישחקי-ספורט, היינו — קוגניות בין קבר צות שונות, שיש בהן משום הונאת הציבור. מה מתכוון לעשות משרד-החינוך כדי למנוע תופעות מעין אלה, הנוג-דות את רוח-הספורט והחינוך הספורטיבי?"

השיב סגן שר-החינוך, אהרון ידלין, בתחום הכדורגל הישראלי קיימים כנראה חזיונות חמורים, במשך החינוך והתרבות רואה אותם בדאגה רבה... נמצאת בבדיקה הישאלה אם יש מקום לתחיקה ממלכתית בענייני ספורט. בעל-שאליתה זכאי, בו במקום, לשאל שאלה נוספת, אם לא בא על סיפוקו. השתמשנו בכוחו זו ושאלנו מיד: "האם בדק משרד-החינוך אם החוק הפלילי הקיים חל על מיקרים כאלה?" השיב סגן-השר: "נדמה לי שהוא לא חל. איז למטרה אפשרות להתערב על יסוד החוק הקיים."

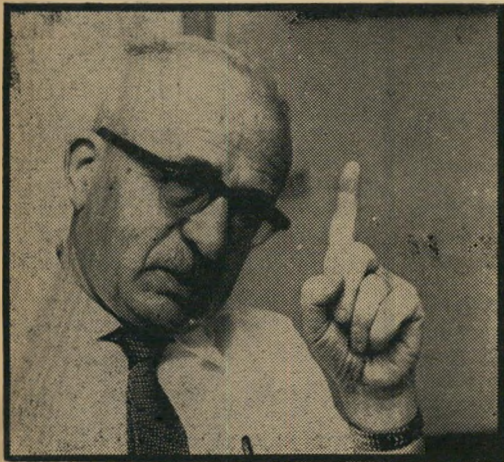
החוק וההומו-סכסואלים

בדיון על החוק הפלילי, שבוע לפני כן, נשאנו גאום ארון על הצורך לשנות את החוק בכלל, ורבים מסעי-פיו בפרט. למרות שהייתי רק אחד מתריסר נואמים בדיון זה, הקדיש לנו שר-המשפטים שלוש מנאום-התשובה שלו. יש לציין כי דוב יוסף דיבר בסיגנון הוגן, נמנע מהתקפות אישיות (כפי שעשינו גם אנחנו).

העזנו להעלות, בדברנו, את הדרישה לבטל את הסעיף המטיל עונש על יחסים הומו-סכסואליים בין מבוגרים. זהו, כמובן, עניין עדין ביותר, ידענו שבכך ניתן פתרון פה לכל מי שירצה להגיב בנוסח: "מה אמרנו? אנשי העוול הזה מעוניינים רק במין!" ואומנם היו עתונאים שנתפסו לכך. בכל זאת ראינו חובה לעצמנו לבל להירתע. הסעיף הקיים אינו פוגע רק בהומו-סכסואלים, שאיש אינו יודע מהם. הוא נוגד קודם כל את התפיסה הדמוקרטית, המעניקה לכל אדם את הזכות לחיות את חייו הפרטיים כאחת נפשו, כל עוד אינו פוגע בזולתו.

השר רמז בבירור שהוא בעד תיקון כזה. כשלעצמי, אני רואה את הבעייה ככלולה בכעיה רפואית, של טיפול באנאמליה פיזיולוגית, יותר מאשר בעייה של עבירה פלי-לית. אבל הכנסת היא אשר תחליט. אבל, אמר, עוד יש לכך התנגדות חריפה מצד חוגים רבים, ולא רק דתיים, ויש

המשך הוויכוח על אותה סוגיה נעץ לחוק הכניסה לישראל. על פי חוק זה גורש בשעתו הדיר סובלן מהארץ. מגוי וגמור היה עימנו להעלות גירוש זה שוב על סדר-היום, כדי למנוע את הישנותו. אך הצעת הממשלה נגעה לנושא שונה לגמרי, וגם לסעיף אחר של החוק. התגברנו על קושי פורמלי זה במילים הבאות: "לנופה של הצעת-חוק זו יש לי להעיר, שבוטל בה לא מה שיש

ח"כ רוזן העוז

בה, אלא מה שאין בה. הממשלה מצאה לנכון לתקן דווקא כמה דברים טפלים... בעוד שדברים מהותיים טעונים תיקון דחוף יותר. את המשך הגאום הקדשנו כולו לפרשת סוב-לן — ולהצעה מפורטת איך למנוע את הישנותה על-ידי סתימת החורים בחוק.

מאותו רגע הוקדש כמעט כל המשך הוויכוח על הצעת-חוק זו לפרשת סובלן — שלא נגעה בה. העיר על כך פינחס רוזן, בהמור היבש האופייני לו:

"עליתי על הדוכן לא בלי היסוסים, ואני צריך לברך את חברי-הכנסת אורי אבנרי על ההעזה שבה הוא, בתור חבר-כנסת חדש לגמרי, העז פה, בלי פחד מהיושבת-ראש ובלי כל בהלה, לעורר עניין שלא נדון כלל בהצעת-החוק שלפנינו. גם אני רוצה לעשות אותו הדבר בדיוק, ועכשיו אני מרגיש עצמי מעודד על-ידי הסכלות שבה שמעה היושבת-ראש הנכבדה (דבורה נצר) את חברי-הכנסת אורי אבנרי, ולא הפסיקה אותו כשחזר פה לעניין סובלן..."

לאחר מכן דיבר רוזן בהתרגשות כנה על פרשת סובלן, אליה היתה לו נגיעה כשר-המשפטים דאז. הוא תמך בהצעת-חוק, והעלה גם הצעה אלטרנטיבית, פחות מרחיקת-לכת. כשהגיע לבסוף תורו של שמואל מיקוניס (מק"י), והוא ניסה לנגוע אף הוא באותה הפסיקה אותו היושבת-ראש. קבעה היא, סופית: זה באמת לא נוגע לעניין הנדון. אך בינתיים עלה הדבר על סדר-היום של הכנסת והמדי-נה, חרף רצון הממשלה. שר-הפנים התקין בשעתו תקנה, שלכל מגורש יינתנו שלושה ימים כדי לפנות לבית-המשפט הגבוה לצדק, לכך אין ערך רב. ומאחר שזו תקנה בלבד, יכול השר לבטלה בכל עת.

הצעתנו: לקבוע בחוק שא-אפשר לגרש אדם בצו-גירוש של השר, אם פירוש הגירוש הוא מעשה הסגרה — ואם הסגרה כזאת אינה חוקית לפי חוק-ההסגרה. חוק זה אוסר הסגרה של עבריניים פוליטיים בכל צורה שהיא.

שקט בבית הקולנוע

בינתיים מורגשת בכנסת בכל חריפותה בעיית הנוכ-חות. ליתר דיוק: בעיית ההעדרות.

יש נוכחות סבירה כשדנה הכנסת בהצעות לסדר-היום, למרות שערך המעשי מועט. אך ברגע שנדונים ענייני חקי-קה, החשובים פי כמה, מתרוקנת הכנסת. כמעט תמיד נוכ-חים פחות משלושים ח"כים. במשך שעות ארוכות נוכחים בכנסת כתריסר ח"כים — הדנים בעניינים הנוגעים לחייהם ולכספם של כל אזרחי ישראל.

עד כה יש לסייעת העולט הזה — כוח חדש שיא-נוכחות של 100% — כל חברה נכחו בכל הישיבות כל הזמן להוציא כמה דקות פה ושם). נדמה לי כי השניה במעלה היא סיעת רפ"י. אך ישנן שעות ארוכות כאשר נוכחים באולם שניים-שלושה (ואף פחות) מבין 49 אנשי המערך — וגם בשאר הסיעות אין המצב הרבה יותר טוב.

יעברו עוד חודשיים עד שתגיע לדיון הצעת-החוק שלנו להנגת קחרום (מינימום של נוכחות) בכנסת. בינתיים הגשנו שתי הצעות-חוק נוספות, שמטרתן למנוע בעד הממשלה מלסרב לרשום תורה או אגודה בגלל סיבות פוליטיות, אם מטרת האגודה הן חוקיות. באותו זמן הגשנו הצעה לסדר-היום בקשר לאזלת-יד המשטרה לשים קץ לתופעות הבריאות בבתי-הקולנוע, כשפיר"ם בחיים מעטים מפרעים שיטתית להנאתם של אלפי צופים.

בן-ציון ידלין דאגה

את ההעניקה האוטומטית של אזרחות לכל "יהודי" שבא לארץ, אלא להעניק לכל אדם את האזרחות אחרי שישב לפחות שנה בארץ, ואחרי שביקש זאת בפירוט.

הצעתנו זו מצאה הר תרוב ומפתיע בכנסת. הצטרפו לדעה זו כמה ח"כים, ובעיקר הצעירים שבהם — ביניהם אליאב עצמו, והח"כ החדש של מפא"י, צבי דינשטיין, העומד להיות סגן שר-הבטחון. בנאום-בכורה קצר ונמרץ, קיבל דינשטיין דעה זו במלואה.

לאחר מכן, במסדרון, הביעו באוזני כמה ח"כים, מסיעות שונות, את תמיכתם הפרטית ברעיון זה. גם העתון הארץ מצא לנכון להביע רעיון זה בכמה כתבות של כתבו הי פרלמנטרי, גיימס רוזנטל. עוררו, איפוא, לגבש תזווה רצינית בשטח זה. אך אין סיכוי כי יימצא לכך בקרוב רוב בכנסת, כי כל המפלגות הישנות פתוחות מלעשות צעד שי-יתפרש — בצדק — כצימצום רעיון חוק-השבות המקודש.

מי ירחם על מי?